ДАНЪК ПРИ ИЗТОЧНИКА
ДЕКЛАРИРАНЕ И ВНАСЯНЕ НА ДАНЪКА ПРИ ИЗТОЧНИКА

I. ДЕКЛАРИРАНЕ НА ДАНЪКА ПРИ ИЗТОЧНИКА:

- **Чл. 201 /изм. ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.:**

Съгласно разпоредбата на чл. 201, ал. 1 от ЗКПО лицата, задължени да удържат и внасят данъка при източника по чл. 194 и 195, декларират дължимия данък за тримесечието с декларация по образец в срок до края на месеца, следващ тримесечието. Декларацията се подава в ТД на НАП, където е регистриран или подлежи на регистрация платецът на дохода.

От 01.01.2013 г. ДЗЛ са длъжни да декларират данъка, независимо от това дали той е внесен или не. Т.е., моментът на деклариране на задължението е обвързан с момента на неговото начисляване.

Пример: Местно ЮЛ начислява доход от наем на чуждестранно юридическо лице за първото тримесечие на Х1 година. Данъкът по чл. 195 следва да бъде деклариран в срок до 30.04.Х1 година, независимо дали е удържан и внесен към този момент.

Забележка: Старата редакция на текста гласеше „…..лицата, удържали и внесли данъка при източника по чл.194 и 195", което обвързваше декларирането на данъка с момента на неговото удържане и внасяне.

Когато платецът на данъка не подлежи на регистрация, данъчната декларация се подава в териториална дирекция на Национална агенция за приходите – София.

Съгласно разпоредбата на чл. 201, ал. 3 от ЗКПО, в случаите, когато платецът на дохода е лице, което не е задължено да удържа и внася данък, декларацията се подава от получателя на дохода в срока по ал. 1 (в срок до края на месеца, следващ тримесечието).

По искане на заинтересованото лице за внесения данък върху доходи на чуждестранни юридически лица се издава удостоверение по образец. Удостоверението се издава от териториалната дирекция на Национална агенция за приходите, където е подадена или подлежи на подаване декларацията.

С разпоредбата на чл. 201, ал. 5 е въведено изискване към лицата, задължени да удържат и внасят данък при източника по чл. 195, или получателите на доходите (в случаите по чл. 201, ал. 3) с декларацията по чл. 201, ал. 1 (образец 4001) да предоставят информация за доходите по чл. 143з, ал. 1, т. 2 и 6 и 7 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс за целите на автоматичния обмен. Това са доходите от възнаграждения по договори за

управление и контрол, от наем или друго възмездно предоставяне за ползване на недвижимо имущество и доходите от авторски и лицензионни възнаграждения.

Информацията се предоставя веднъж годишно с декларацията, подавана за четвъртото тримесечие на съответната година, като при преобразуване информацията се изготвя и предоставя от правоприемника.

При заличаване/прекратяване на данъчно задълженото лице информацията се предоставя в декларацията по ал. 7.

При заличаване/прекратяване на данъчно задълженото лице информацията се предоставя в декларацията по чл. 201, ал. 7 от ЗКПО (чл. 201, ал. 5 от ЗКПО).

На основание чл. 201, ал. 6 този ред се прилага и от чуждестранни юридически лица, които реализират горепосочените доходи чрез място на стопанска дейност в Република България.

В „Държавен вестник“, брой 66 от 01.08.2023 г. е обнародван ***Законът за държавния бюджет на Република България за 2023 г.*** (ЗДБРБ 2023 г.), като с § 29 от неговите Преходни и заключителни разпоредби (ПЗР) са направени изменения и допълнения в ЗДДС, отнасящи се до деклариране на наличните парични средства в касите и размера на някои вземания.

По силата на чл. 123, ал. 10 от ЗДДС, когато в края на календарно тримесечие общата сума на наличните парични средства в касите, размерът на вземанията (включително от предоставени заеми) от собственици физически лица, работници, служители, лица, наети по договор за управление и контрол, и подотчетни лица надхвърля **25 564,59 евро**, регистрираните лица по ЗДДС, които са предприятия по ***Закона за счетоводството***, декларират поотделно за съответното календарно тримесечие **с декларацията по чл. 55, ал. 1 от ЗДДФЛ и чл. 201, ал. 1 от ЗКПО,** в срок до края на месеца, следващ тримесечието, данни от текущата си счетоводна отчетност относно:

1. сумата на налични парични средства в касите;

2. размер на вземанията (включително от предоставени заеми) от собственици физически лица;

3. размер на вземанията (включително от предоставени заеми) от работници, служители, лица, наети по договор за управление и контрол, и подотчетни лица.

II. ВНАСЯНЕ НА ДАНЪКА ПРИ ИЗТОЧНИКА

2.1 Внасяне на данъка при източника върху доходи от дивиденти и ликвидационни дялове – чл. 202, ал. 1 от ЗКПО

Платците на доходи, удържащи данъка при източника по чл.194, са длъжни да внесат дължимите данъци в срок да края на месеца, следващ тримесечието, през което е взето решението за разпределение на дивиденти или на ликвидационни дялове.

2.2 Внасяне на данъка при източника върху доходи на чуждестранни юридически лица – чл. 202, ал. 2, 3 и 4 от ЗКПО

2.2.1. Платците на доходи, удържащи данъка при източника по чл. 195, са длъжни да внесат дължимите данъци в срок да края на месеца, следващ тримесечието на начисляване на дохода.

2.2.2. Когато платецът на дохода не е данъчно задължено лице и за доходите по чл. 12, ал.3 и ал. 8, т. 2, данъкът се внася от получателя на дохода в срок да края на месеца, следващ тримесечието на начисляване на дохода, като дохода се смята за начислен от датата на получаването му от чуждестранното юридическо лице.

III. МЯСТО НА ВНАСЯНЕ НА ДАНЪКА

Дължимият данък се внася в съответната териториална дирекция на Националната агенция за приходите по мястото на регистрация или където подлежи на регистрация платецът на дохода.

Когато платецът на дохода (за доходите по чл. 195) не е данъчно задължено лице и за доходите по чл. 12, ал. 3 и ал. 8, т. 2, данъкът се внася в съответната териториална дирекция на Националната агенция за приходите по мястото на регистрация или където подлежи на регистрация платецът на дохода. Когато платецът на дохода не подлежи на регистрация, данъкът се внася в Териториална дирекция на Националната агенция за приходите-София.

Съгласно чл. 202, ал. 5 от ЗКПО надвнесен данък при източника се възстановява от териториалната дирекция на НАП, в която подлежи на внасяне данъкът.

IV. ДЕКЛАРИРАНЕ И ВНАСЯНЕ НА ДАНЪКА ПРИ ИЗТОЧНИКА В СЛУЧАИТЕ НА ПРЕКРАТЯВАНЕ/ЗАЛИЧАВАНЕ

Съгласно чл. 201, ал. 7 от ЗКПО при заличаване/прекратяване на данъчно задълженото лице декларацията се подава от лицата по чл. 161, ал. 7 в срока и по реда за подаване на данъчната декларация по чл. 162. В тези случаи редът за внасянето на данъка е регламентиран в чл. 202, ал. 6 от ЗКПО, според която при заличаване/прекратяване на данъчно задълженото лице данъкът се внася в сроковете за декларирането му от лицата по чл. 161, ал. 7.

Това означава, че декларацията се подава и данъкът се внася в 30-дневен срок от датата на заличаването на търговско дружество, съответно прекратяване на дейността на място на стопанска дейност или прекратяване на неперсонифицирано дружество или осигурителна каса.

ПРИМЕР: През месец април 2026 г. търговско дружество (в ликвидация) е начислило дивидент в полза на чуждестранно юридическо лице от Русия, който подлежи на облагане с данък при източника. Дружеството се заличава на 20.04.2026 г.

Срокът за деклариране и внасяне на данъка при източника от последния представляващ на търговското дружество е до 20.05.2026 г.

V. ОТГОВОРНОСТ

Съгласно чл. 203 от ЗКПО, когато данъкът по чл. 194 и 195 не е удържан и внесен по съответния ред, той се дължи солидарно от данъчно задължените за тези доходи лица.

Следва да се отбележи, че предвидената в чл. 203 солидарна отговорност за платеца и получателя на облагаемите с данък при източника доходи, е неприложима по отношение на доходите от:

- разпореждане с недвижимо имущество.

- сделки с финансови активи, издадени от местни юридически лица, държавата и общините

Посочената норма регламентира, че когато данъкът по чл. 194 и чл. 195 не е удържан и внесен по съответния ред, той се дължи солидарно от данъчно задължените за тези доходи лица.

За разлика от някои други видове облагаеми доходи като например доходите от лихви, посочени в чл. 12, ал. 5, т. 1, за които на основание чл. 195, ал. 1 и 2 и чл. 202, ал. 2 платецът на дохода е задължен да удържи и внесе данъка при източника, но получателят на дохода е лицето, понасящо данъчната тежест, за доходите по чл. 12, ал. 3 и ал. 8, т. 2 задължението за удържане и внасяне на данъка, както и самото данъчно бреме са вменени единствено на получателя на този вид доходи. С оглед на това, че платецът на доходите по чл. 12, ал. 3 и ал. 8, т. 2 от ЗКПО не е задължен да удържа и внася данъка при източника, не е обосновано той да понася солидарно с получателя отговорността за неудържане и невнасяне на данъка по съответния ред. В подкрепа на този извод са и разпоредбите на чл. 14, 15 и 18 от ДОПК.

В този смисъл вж. и общо становище на изпълнителния директор на НАП изх. № 26-И-35/14.10.2008 г.